

НАУЧНО СТАНОВИЩЕ

от

**Доц. д-р Борислав Димитров Иванов, д.м.
Ръководител на Катедра по клинични медицински науки
Факултет по Дентална Медицина, Медицински Университета Варна**

**Определен за член на Научното жури, съгласно Заповед № Р-109-102/28.01.2025 г.
на Ректора на МУ – Варна**

**Относно дисертационен труд за придобиване на научно и академично звание
„доктор“ на тема:**

**„Качество на живот при пациенти с дискова болест“
с автор д-р Росица Ганчева Кръстева, докторант в задочна форма на обучение към
катедра „Нервни болести и невронауки“ на МУ- Варна**

Дисертацията на д-р Кръстева се състои от 178 страници като в литературния обзор са включени 257 източника, от които 12 на кирилица и 245 на латиница.

Повечето (66%) от цитираните публикации са от последното десетилетие.

Дисертационният труд е илюстриран с 31 таблици и 94 фигури.

Статистическият анализ е направен с помощта на най-съвременните статистически инструменти като SPSS 26.

Болките в гърба и кръста са повсеместна водеща причина за инвалидизация и най- честото основание за търсене на медицинска помощ или отсъствия от работа.

Болките в трите отдела на гръбначния стълб могат да възникнат на базата на различни заболявания, но при част от пациентите се дължат на увреждания на междупрешленните дискове поради дискова дегенерация, протрузия или дискова херния.

Много често причината за тези оплаквания са дискови хернии, на първо място в лумбалния отдел, последвани от тези в цервикалния и гръдния отдел. Заболяванията на гръбначния стълб стават все по- важен медицински, икономически и социален проблем в съвременния свят.

Симптоматичните случаи на дискова херния са причина за чести хоспитализации, незадоволителни резултати от лечението и влошено качество на живот на тези пациенти. Уврежданията на междупрешленните дискове в шийния или лумбалния отдел са една от най-честите причини за хоспитализация в неврологични клиники, част от пациентите дори биват хоспитализират повече от един път годишно и нерядко имат хоспитализации всяка година. В някои случаи пациентите са били подложени на оперативно лечение, но нерядко се регистрира рецидив на дисковата херния и болковия синдром.

Пациентите с дискова болест са обект на лечение от различни специалисти - общопрактикуващи лекари, невролози, физиотерапевти, неврохирурзи и ортопеди, въпреки това може да се стигне до временен и краткотраен ефект от лечението, рецидивирание на симптомите, влошаване на качеството на живот, дублиране на здравни услуги и негативен социално- икономически ефект.

Независимо дали болката е остра или хронична, тя намалява активността, нарушава качеството на живот и автономността. Болковият синдром, отпадната неврологична симптоматика, нередко съпътстващата депресивна симптоматика и неблагоприятния социално-икономически ефект върху болните и семействата поради чести отсъствия от работа, увеличени разходи за здраве и отказ от развлечения в свободното време влияят върху качеството на живот на пациентите.

Измерването на различни показатели на болката, инвалидността, съпътстваща депресия и оценката на качеството на живот може да осигури контрол върху протичането на заболяването и вземане на най-добрите решения за диагностика и лечение и в този смисъл да осигури по-добро качество на живот, свързано със заболяването, както и да намали разходите за здравни услуги.

Научният труд има ясна научнообоснована цел: „Да се проучи качеството на живот, свързано със здравето на пациенти с дискова болест и връзката му с инвалидността, болката и депресията“.

Поставени са четири конкретни задачи и са формирани четири работни хипотези. Задачите и хипотезите са логично формулирани, съобразно предварителните проучвания и подчинени на поставената цел.

Обект на изследването са били общо 120 пациенти с дискови хернии, доказани чрез КТ или МРТ. Първата група се състои от 40 пациенти с дискови хернии в шийен отдел. Втората група включва 76 пациенти с дискови хернии в лумбален отдел.

За целите на проучването участниците са попълнили въпросници за самооценка, касаещи инвалидността (RMDQ, ODI, CNFDS, NDI), интензитета на болката (NPRS), качеството на живот (SF-36) и депресията (PHQ-9).

Получените резултати са успешно анализирани и представени нагледно в таблици и графики.

Статистическият анализ включва дескриптивни методи, доверителен интервал, ANOVA, Mann-Whitney U тест, корелационен анализ на Pearson и Spearman.

Обработката на данните е извършена с програмен продукт SPSS 26.

Анализът на данните от изследванията установява зависимост на интензитета на болката от пола като при жените се наблюдават по-високи нива на болка. Не се установява взаимовръзка между болката и възрастта, местоживеенето и локализацията на дисковата херния. Наблюдават се по-високи нива на депресията при селските жители при липса на корелация с пола, възрастта и локализацията на ДХ. Получените резултати се различават от тези в други страни, най-вероятно поради специфичните социални и икономически условия в България.

По отношение на инвалидността се наблюдават по-високи нива при жените и липсваща до слаба зависимост от локализацията на ДХ.

Също така, при жените се наблюдава по-висока честота на ДХ в шийния отдел и в по-слаба степен при градските жители.

Установяват се по-лоши резултати за физическо функциониране при жените. Жените и пациентите с шийна ДХ показват, също така, показват по-лоши резултати по отношение на ролевия лимит поради емоционални проблеми. В домейна Енергичност/умора по-лоши резултати се наблюдават отново при пациентите от женски пол.

Резултатите от домейна Общо здраве не се влияят от пола, местоживеенето и локализацията на ДХ, но, очаквано, показват силни реципрочни корелации с интензитета на болката, депресията и инвалидността.

Болката оказва значимо негативно влияние върху всички области на качеството на живот.

В последната част са изведени корелационните зависимости

Дисертационният труд завършва с шест конкретни извода, два приноса с оригинален и пет с потвърдителен характер.

Авторефератът е структуриран в съответствие с изискванията, като съдържанието му отговаря напълно на дисертационния труд. Онагледен е с 31 таблици и 87 фигури.

В заключение, смятам, че настоящата дисертация третира актуален, важен и широко разпространен проблем. Трудът е добре структуриран и написан. Целта е ясно дефинирана и успешно изпълнена. Изводите отговарят на поставените цел и задачи и са полезни за ежедневната клинична практика и интердисциплинарното разглеждане на проблема.

Всичко гореизложено ми дава основания да апелирам към членовете на уважаемото научно жури да гласуват положително за присъждане на научната и образователна степен „Доктор“ на д-р Росица Кръстева.

Дата: 27.03.2025 г.
Варна, България

Подпис

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679

Д-р Д. Д. ГИРИНОВ, Д.М.